

Alle har en historie å fortelle om egen barndom. I hvert nummer møter vi derfor mennesker som forteller om sin oppvekst. Denne gangen møter vi

Eirik Espolin Johnson (77)

Født i København, men vokste opp på Frogner i Oslo som eldste sønn av barnetime- og TV-onkel Lauritz Johnson. Under krigen flyttet familien til en gård på Vormsund, men returnerte til hovedstaden etter frigjøringen i 1945. Utdannet lektor og har jobbet som lærer både i Finnsnes i Troms og på Åmot i Modum. Sammen med kona Birgitta valgte han som pensjonist å flytte tilbake til barndommens by. Han har to barn og fem barnebarn.

Barn av Barnetimen

Da nazistene dro, flyttet familien på seks inn i en 200 kvadratmeter stor leilighet i Oscars gate i Oslo. Første skoleår ble tilbrakt i en nedlagt rullegardinfabrikk, der skolemateren var spann med «svenskesuppe». Barnetimen på lørdager var det far som sto for.

Tekst Emma Therese Hansen Foto privat

Jeg ble født i København i 1938 av dansk mor og norsk far, men flyttet etter hvert til Professor Dahls gate i Oslo, hvor jeg tilbrakte de fem første årene av mitt liv. Far, som senere skulle bli kjent som onkel Lauritz på barne-TV, jobbet i NRK Radio da tyskerne invaderte Norge den 9. april 1940. Hver gang flyalarmen gikk, måtte vi søke tilflukt i kjelleren. Jeg ble skremt av sirenene og av at de voksne var så opphisset, og mor mente jeg fikk et lite bombesjokk. Det var tyskere overalt i byen, og en dag marsjerte jeg etter dem nedover gaten med strake ben. Jeg skjønte ikke at det var noe galt i det.

Flukten til landsbygda

I 1943 ble far innkalt til tysk arbeidstjeneste, men valgte ikke å stille opp. Han fikk tak i en stor lastebil og flyttet til Vormsund i Akershus sammen med kone og tre barn. Fars bror var distriktslege der, og kjente til en gård som kunne ta imot oss. Mens det var matrasjonering inne i byen, kunne folk på landet dyrke poteter, gulrøtter, kål og spise egg og kjøtt. På gården var det kuer, høner, griser og kaniner. Vi barna koste

så mye med den ene grisen at den fikk leve til krigens slutt. Hønene derimot endte som frikassé, og kaninene ble nok også spist.

Vi var tryggere på landet, men en dag kjørte en tysk motorsykkelpatrulje inn på

«Far ble sint og klaget til læreren: Her sitter gutten oppe til klokken ti om kvelden og tegner ekorn!»

gårdsplassen. En av tyskerne gikk rundt huset, mens den andre gikk inn og spurte mor om vi hadde mat til overs. Mor svarte at familien hadde tre barn som trengte maten, noe de aksepterte og dro sin vei. Jeg husker at jeg syntes det var skummelt å se uniformerte menn med gevær gå rundt på tunet.

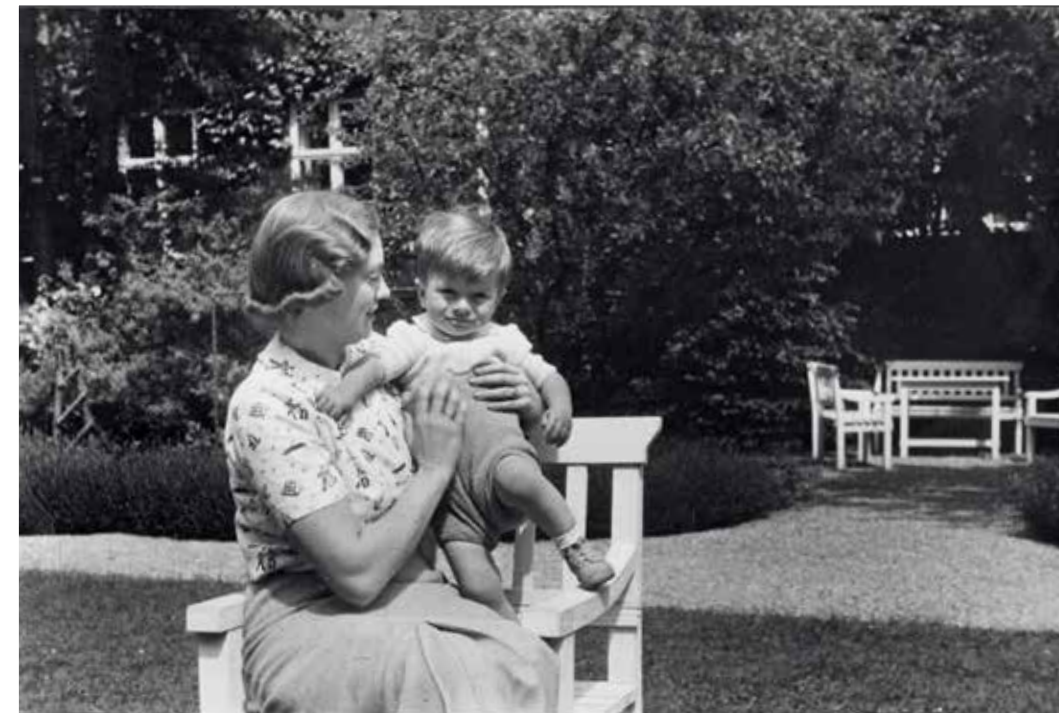
Frigjøringen

Jeg var syv år da freden kom. På 17. mai tok far meg med inn til Oslo. Vi gikk en tur i Slottsparken, og jeg minnes skyttergravene der. Det var det som gjorde mest inntrykk den dagen.

Vi flyttet etter hvert tilbake til hovedstaden og inn i en 200 kvadratmeter stor leilighet i tredje etasje i Oscars gate 39. Leiligheten hadde en takhøyde på tre meter, med brune, triste tapeter på veggene. Under krigen hadde en nazist bodd der med sin familie. Jeg husker spesielt den 19 meter lange korridoren som vi barna løp gjennom. Leiligheten hadde ellers to store stuer, bad med badekar og et barnerom som lå midt i leiligheten. Vi var nå fire søsken, og broren min og jeg fikk senere et eget gutterom. Der lå vi i 20 år – litt for lenge ifølge min mor.

Hjelp i huset

Mor kom fra en fin familie i København og var uerfaren med barn og matlaging, så vi hadde hushjelp. Flere kom fra

Jylland, men jeg husker best Kjellfrid fra Rendalen. Hun var 17 år, mens jeg var 12 år og forelsket. Men så fikk hun besøk av forloveden sin ...

Anne-Birgitte bodde også hos oss, og var utdannet førskolelærer. Hun hjalp til med barnepass og ledet oss gjennom aktiviteter som maling og tegning. Hun var et flott menneske, kristen og moralsk opprustet.

Barnetimen for de minste

Hver lørdag hørte vi på Barnetimen for de minste på radio. Far ledet programmet sammen med tante Sonni. Ørene våre var store som rabarbrablader mens vi spiste boller, karameller og sjokolader som Hasla og Lohengrin. Far tok ofte med seg hørespillmanusene hjem og brukte oss som konsulenter. En gang kom jeg på andreplass i en landskonkurranse om hørespill. Jeg var veldig stolt. Premien var et telt – uten bunn riktignok, så småkryp fant veien inn.

Søndagsfrokostene var lange. De startet med at far skjøv et trillebord gjennom den lange gangen. Da han ropte «far spiser», stormet vi barna til. Det var litt seremonielt. Far og mor var ikke spesielt strenge, men alminnelige, gode manérer var viktig. «Frihet under ansvar»

var onkel Lauritz' motto, så på søndagene var det ingen kirketvang. Den som ville være hjemme, ble hjemme.

Skole i rullegardinfabrikken

Vi var 34 ville gutter som begynte i første klasse høsten 1945. Vi holdt til i lokalene til Askeland rullegardinfabrikk, som lå på hjørnet av Hegdehaugsveien og Josefines gate. Hundre meter fra skolen lå et institutt som serverte såkalt «svenske-suppe». Suppen kom i tre ulike varianter; havresuppe, ertesuppe og betasuppe. Vi bar suppespannene med oss tilbake til skolen, ett spann på en lang stang og ett spann i hver hånd. Havresuppen var god, mens betasuppen likte jeg ikke så godt.

Høsten 1946 begynte vi på Uranienborg skole. Der var det adskilte jente- og gutteklasser, og hver morgen marsjerte vi inn gjennom hver vår port. Det var spennende å titte over mot jentene. Jeg husker at mange av guttene svermet for Mona Levin, men ikke jeg. Jeg likte en som het Agnes.

Pappsløyd og søm

Det var kvinnelige lærere helt frem til fjerde klasse. Frøken Skjelde var snill, men også litt bestemt. Da klassekameraten min Otto ikke hadde satt

bind på bøkene sine, skrev hun BIND! BIND! BIND! utenpå dem. Jeg hadde heldigvis orden på bokbindet, for mor var nøye på det.

I tillegg til lesing og skriving hadde vi pappsløyd og søm. Vi laget blant annet små esker som vi limte pent glanspapir utenpå, og jeg husker at jeg sydde et forkle av stiv strie. Jeg var dårlig i sløyd og tegning, men jeg arbeidet samvittighetsfullt. En dag var lekser å tegne et ekorn. Jeg tegnet og visket ut, tegnet og visket ut. Det var en vond opplevelse. Far ble sint og klaget til læreren: «Her sitter gutten oppe til klokken ti om kvelden og tegner ekorn!»

God familieånd

På fritiden spilte vi slåball i gatene eller kastet på stikka med femøringer. Hvis man ville spille fotball, måtte man opp til Slottsparken. Der holdt vi på helt til vekten jaget oss vekk.

Far og mor sørget for at vi fire barna hadde en fin barndom. Selv om far var en opptatt mediemann, var han også mye hjemme og satt og skrev på maskin i den innerste stuen. Det var en god familieånd, og jeg minnes barndommen som helt strålende. ●